

Remissvar
Kulturdepartementet**Dnr**
Ku2025/00871

En kulturkanon för Sverige SOU 2025:92

Sveriges Lärare har valt att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss. Förbundet yttrar sig kring de delar som har konsekvenser för förbundets medlemmar.

Övergripande synpunkter

Ett av de, enligt utredningen, viktigaste syftena med en kulturkanon är att främja en medborgerlig bildning. Förbundet anser att bildning i första hand är något som bättre kan främjas på annat sätt än genom en kulturkanon. Om regeringen vill genomföra en bildningsreform värd namnet, så borde den storsatsa på läsning i skolan. Det behövs även reformer som säkrar att det finns tid och stöd till alla elever. Kvalitativa läromedel är också av central betydelse i sammanhanget, så att åtminstone en handfull av kanonverken faktiskt finns att tillgå ute i klassrummen. Goda läromedel är sedan länge en bristvara på väldigt många skolor.

Sveriges lärare är vidare oroade över allt fler signaler som pekar på strävanden att begränsa lärarens autonomi. I föreliggande utredning föreslås att statens kulturkanon ska färga läroplanerna och styra undervisningen. Här finns skäl för Sveriges Lärare som professionsförbund att vara på sin vakt. Lärare behöver ett stort friutrymme att anpassa undervisningen till elevers förutsättningar. Lärarprofessionens autonomi bygger framför allt på att undervisningen grundar sig på vetenskaplig evidens, såväl innehållet i undervisningen som det sätt på vilket undervisningen bedrivs.

Sveriges Lärares synpunkter och medskick

Förbundets remissvar fokuserar på vilka konsekvenser en kulturkanon får för den svenska skolan, dess lärare och i slutändan eleverna. Sakinnehållet i förslaget till kulturkanon med listade verk kommer med andra ord inte att kommenteras i sammanhanget.

6.2.8 Tillgängliggörande av kanon genom skolväsendet

Utredningen föreslår att tillämpliga delar av kulturkanon införlivas i den svenska grundskolan. Detta ska genomföras i samband med framtagandet av en ny läroplan för nämnda skolförhållanden.

Redan idag återfinns delar av kulturkanons innehåll i till exempel svenska, religionskunskap och historia. Om innehåll från kulturkanon ska föras in som ett innehåll i olika kurser i och med en reformering av läroplanen för den svenska grundskolan så måste det ske med varsamhet. Det är viktigt att poängtera att det inte råder någon brist på innehåll i de olika ämnena i den svenska skolan utan att det i många fall råder stoffträngsel. Väl underbyggda beslut måste fattas om vilka delar av kanon som kan införlivas i olika ämnen. Det förhåller sig ju så att när något nytt ska in måste något gammalt ut. I ett sådant arbete bör professionen vara representerad.

Utredningen lyfter själva värdet av att lärare kan göra egna avvägningar och anpassningar av undervisningen. Sveriges Lärare instämmer i att professionens autonomi måste värnas och bibehållas.

Förbundet avstyrker att kulturkanon får en egen "plats" i den svenska skolan, det vill säga som ett eget ämne eller som någon annan position i skolschemat. Att utredningen förslår att läromedel och lärarhandledningar ska tas fram för alla skolformer andas tyvärr en sådan inriktning. Om kulturkanon ska ha en plats i den svenska skolan så måste de delar som passar in och är relevanta införlivas i redan befintliga ämnen.

Sveriges Lärare tillstyrker, med de förbehåll som redovisats ovan, att relevanta delar av kulturkanon införlivas i olika ämnen i och med den föreslagna nya läroplanen för grundskolan.

6.2.9 Tillgängliggörande av kanon genom samhällsorienteringen för nyanlända

Utredningen föreslår att regeringen inför lämpliga delar av kulturkanon i ämnet samhällsorientering på SFI-utbildningarna. Redan idag finns det inslag i undervisningen inom SFI som har innehåll och syften som ligger nära de som föreslås i utredningen. Hänsyn måste tas till detta och till den beprövade erfarenheten från de som undervisar i denna skolform besitter. Sveriges Lärare tillstyrker således förslaget med vissa förbehåll.

Sveriges Lärares avslutande synpunkter

De lärare som arbetar i den svenska skolan är redan idag de stora skaparna av och förmedlarna av en kanon. Det är lärarna som skapar förutsättningar för lärande och motivation så att eleverna både lär sig att läsa och får lust att läsa. Det är lärarna som ser till att kunskaper skapas och sprids till alla oavsett bakgrund.

Vi välkomnar ambitionen att stärka barns och elevers tillgång till kultur. Skolan har ett uttalat uppdrag att bidra till bildning, språk- och identitetsutveckling samt förståelse för kulturarvet. Men om utredningens syfte, att genom bildning skapa gemenskap och kunskap om Sveriges historia, ska uppfyllas så behövs förutom en kulturkanon viktiga satsningar på skolan. Sådana satsningar måste ta sikte på att återställa likvärdigheten i skolan, så att alla elever får de förutsättningar som krävs för en framgångsrik bildningsresa.

Sveriges Lärare vill avslutningsvis understryka betydelsen av att en kulturkanon har en bred förankring hos medborgarna i allmänhet och deras folkvalda företrädare i Sveriges riksdag i synnerhet. Om regeringen väljer att gå vidare med utredningens förslag vore det önskvärt att nå en blocköverskridande överenskommelse som säkerställer att det finns en bred uppslutning kring både en kulturkanons innehåll och dess funktion.

Stockholm, 10 december 2025

Sveriges Lärare

Anna Olskog
Förbundsordförande

Mats Andersson
Utredare